

Meaning in Life Questionnaire (MLQ): The Study of Adaptation to Turkish, Validity and Reliability

Seyithan DEMİRDAĞ

Bülent Ecevit Üniversitesi

Sezai KALAFAT

Bülent Ecevit Üniversitesi

Abstract

This study examined the validity and reliability of the Turkish version of the Meaning in Life Questionnaire (MLQ). The original instrument was developed by Steger, Frazier, Oishi, and Kaler (2006). The study included 322 teacher candidates, who were in primary school education, Turkish education, religious studies, and special education in a public university. The findings about language equivalency showed that the correlation coefficients between Turkish and English forms ranged from .74 to .91. Results of exploratory factor analysis indicated that the 10 items loaded on two factors. Results showed that 68.2% of the variances were explained and factor loadings ranged from .65 to .88. Fit index values were RMSEA= .068, NFI= .93, CFI= .95, GFI= .93, AGFI= .89, RFI= .92. The correlations between MLQ and Positive and Negative Affect Scale (PANAS) were calculated to determine concurrent validity as they were found to be significant. The internal consistency reliability coefficients of the subscales of MLQ were found as .81 and .85. before test-retest, and as .72 and .76. after test-retest. These findings suggest that the scale is valid and reliable.

Keywords: *Meaning in life, validity, reliability, adaptation.*

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 16, No 2, 2015
pp. 83-95
DOI: 10.17679/iuefd.16250801

Received : 11.06.2015
Revision1 : 04.08.2015
Revision2 : 02.11.2015
Accepted : 20.11.2015

Suggested Citation

Demirdag, S., & Kalafat, S. (2015). Meaning in Life Questionnaire (MLQ): The study of adaptation to Turkish, validity, and reliability, *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 83-95. DOI: 10.17679/iuefd.16250801

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The meaning in life has recently attracted many researchers' attention due to its characteristic relationships with philosophy and psychology (Ryan & Deci, 2001; Seligman & Csikszentmihalyi, 2000). Philosophically, individuals questioned the actual meaning in life and psychologically, they searched what they could add to the meaning in life (Steger & Kashdan, 2013). According to Adler, people have adequate power to determine their own destiny. Later, in Frankl's study, the meaning in life has begun to be considered as an innate motivational tool (Frankl, 1963). Therefore, individuals, who have no sense about meaning in life tend to be unplanned and purposeless during their life. People who have no meaning in their lives have difficulty to achieve a mission on a given task (Harlow & Newcomb, 1990). After Frankl's studies, existentialists began to work on the meaning in life. They believed that people having difficulty understanding the meaning in life is expected to have more psychological problems than those who understand this concept (Battista & Almond, 1973; Yalom, 2001). Existentialists believe that the meaning in life has a therapeutic impact on people (Leontiev, 2005). Contemporary theorists have classified the meaning in life into two categories: existing meaning in life and search for meaning in life (Steger, Frazier, Oishi & Kaler, 2006).

Purpose

There have been various attempts to understand how the perceptions about the meaning in life vary. In this regard, researchers put more efforts into measuring the meaning in life. Consecutively, the Purpose in Life Test (Crumbaugh & Maholic, 1964), the Life Regard Scale (Battista & Almond, 1973), the Seeking of Noetic Goals Test (Crumbaugh, 1977), the Life Attitude Profile (Reker & Peacock, 1981), and the Personal Meaning Profile (Wong, 1998). Then Steg et al. (2006) suggested that most of these instruments had problems due construct validity as they mainly focused to measure depression and emotions. Therefore, they developed the Meaning in Life Questionnaire (MLQ). The instrument includes 10 items and two subscales: existing meaning in life and search for meaning in life.

Method

The MLQ was developed by Steger et al. (2006) and included 10 items with two subscales. The first subscale - existing meaning in life- includes five items (1, 4, 5, 6, and 9). Item 9 is reversely coded. The second subscale- search for meaning in life- also includes five items (2, 3, 7, 8, and 10). The instrument is a 7-point Likert scale (1: Absolutely untrue; 7: Absolutely true). The reliability coefficients for the subscales were .82 and .87.

The study was conducted in 2015. The study included 322 teacher candidates, who were in primary school education, Turkish education, religious studies, and special education in a public university. First, linguistic equivalence between English and Turkish forms was measured with 62 English teachers. The English teachers were teaching at different school settings including elementary schools, middle schools, and high schools. Then 322 participants from a public university completed the Turkish forms. After four weeks a test-retest was conducted by 79 college students to assess the reliability of each item of the instrument. In addition, exploratory factor analysis (EFA) was conducted by SPSS 20.0 and confirmatory factor analysis (CFA) was conducted by AMOS 21.0 for the validity of the construct. To determine the concurrent validity of MLQ, its correlation with the Positive and Negative Affect Scale (PANAS) was measured.

Findings

After the linguistic equivalence between English and Turkish forms was measured the results showed that the correlation coefficients between two forms were .83 for the first subscale (existing meaning in life) and .78 for the second subscale (search for meaning in life). Later, the Turkish forms were used for the test-retest and the results showed that the reliability coefficient for was .72 for the first subscale and .76 for the second subscale. The results of exploratory factor analysis showed that all items of MLQ loaded on two factors. The loaded factors explained the 68.2% of the variances. In addition, ranges of the loaded factors varied from .65 to .88. For the construct validity of MLQ, principal component analysis with varimax rotation has been applied. According to research findings, Measure of Sampling Adequacy for Kaiser-Meyer-Olkin

(KMO) should be higher than .60 in order to use data for the factor analysis. The findings in this study showed that the measure of KMO was .85. The Barlett Sphericity test was also found to be satisfactory for the factor analysis with conditions, $\chi^2 = 1774,035$ ($p < .001$, $sd = 45$). After EFA, CFA was conducted to determine whether the model demonstrates a good fit for the analysis as Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) value was .068 with conditions, $.00 \leq RMSEA \leq .10$; Normal Fit Index (NFI) value was .93 with conditions, $.80 \leq NFI \leq .95$; Comparative Fit Index (CFI) was .95 with conditions, $.90 \leq CFI \leq .97$; Goodness of Fit Index (GFI) was .93 with conditions, $.80 \leq GFI \leq .95$; Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) value was .89 with conditions, $.80 \leq AGFI \leq .90$ and; Relative Fit Index (RFI) value was .92 with conditions, $.80 \leq RFI \leq .95$. These results suggest that the model show a good fit and hence is a valid instrument (Çokluk, Şekercioğlu, & Büyükköztürk, 2010; Hu & Bentler, 1999; Tabachnick & Fidell, 2007).

Discussion & Conclusion

The main purpose of this study was to investigate the validity and reliability of Turkish version of MLQ. The instrument included two subscales: existing meaning in life and search for meaning in life. Its linguistic equivalence between English and Turkish forms was measured to indicate the correlation between two forms. Then EFA and CFA were conducted to determine the validity of the instrument. The results showed that the instrument is reliable and demonstrates a good fit the measurement of the variables. Eventually, the correlation between MLQ and PANAS was measured for concurrent validity.

Meaning in life is reasonably a new research area of psychology and education in Turkey. Researchers in psychology and education department may conduct more research to determine the effect of the meaning in life on people. In some research, findings showed that meaning in life may include hope, happiness, and feeling as well. In addition, the findings suggested that individuals who failed to understand the meaning in life felt depression, anxiety, and had tendency to commit suicide. Therefore, leaders in psychology and education may be able to provide effective guidance and counselling services about meaning in life for individuals, who are still in school so that they could be successful in their classes and feel happy and hopeful about their future. Otherwise, lack of such services would cause providing no help for students, who are in need, thus feeling pessimistic towards life.

In conclusion, the findings about the adaptation, validity, and reliability of MLQ indicate that this instrument may be used for research as it is valid and reliable. Such result for the instrument is crucial as it may be used for guidance and counselling services of the students. A valid tool as MLQ would help guidance counselors and teachers to determine the best strategies to approach to their students when they are confused about the meaning in life and need help.

Yaşamın Anlamı Ölçeği (YAÖ): Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Seyithan DEMİRDAĞ

Bülent Ecevit Üniversitesi

Sezai KALAFAT

Bülent Ecevit Üniversitesi

Öz

Bu araştırmada, Yaşamın Anlamı Ölçeği'nin (YAÖ) Türkçe formunun geçerliği ve güvenilirliği incelenmiştir. Ölçek Steger, Frazier, Oishi ve Kaler (2006) tarafından geliştirilmiştir. Araştırma Zihin Engelliler Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Din Kültürü Öğretmenliği ve Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü alanında öğrenim görmekte olan 322 lisans öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Dilsel eşdeğerlik çalışmasında, YAÖ'nün Türkçe ve İngilizce formlarında bulunan maddeler arasındaki korelasyon katsayıları ,74 ile ,91 arasında bulunmuştur. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda 10 maddeden oluşan ölçeğin iki boyutlu bir yapıdan oluştuğu ve bu maddelerin toplam varyansın %68,2'sini açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin faktör yükleri ,65 ile ,88, madde toplam korelasyonu katsayıları ise ,44 ile ,78 arasında sıralanmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizinde iki boyutlu modelin iyi uyum verdiği görülmüştür (RMSEA= ,068, NFI= ,93, CFI= ,95, GFI= ,93, AGFI= ,89, RFI= ,92). Uyum geçerliği çalışmasında YAÖ ile Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği (PNDÖ) arasında bir ilişki olduğu saptanmıştır. YAÖ'nün iç tutarlılık güvenilirlik her alt ölçek için sırasıyla ,81 ve ,85 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test sonucunda ise bu değerler sırasıyla ,72 ve ,76 olarak saptanmıştır. Bu bulgular YAÖ'nün Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: : Yaşamın anlamı, geçerlik, güvenilirlik, uyarlama

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 16, Sayı 2, 2015
ss. 83-95
DOI: 10.17679/iuefd.16250801

Gönderim Tarihi : 11.06.2015
1. Düzeltme : 04.08.2015
2. Düzeltme : 02.11.2015
Kabul Tarihi : 20.11.2015

Önerilen Atf

Demirdag, S., & Kalafat, S. (2015). Yaşamın Anlamı Ölçeği (YAÖ): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 83-95. DOI: 10.17679/iuefd.16250801

GİRİŞ

Yaşamın anlamı, felsefi ve psikolojik temellere dayanan özelliklerinden dolayı yakın zamanda araştırmacıların tekrar büyük bir ilgisini çekmiştir (Ryan ve Deci, 2001; Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Felsefi açıdan bireylerin yaşamın ne anlama geldiğini sorguladıkları görülürken, psikolojik açıdan ise bireylerin yaşamın anlamına neler kattıklarını sorguladıkları görülmektedir (Steger ve Kashdan, 2013). Psikolojik akımların birçoğu yaşamın anlamı kavramından etkilenmişlerdir (Zika ve Chamberlain, 1992). Yaşamın anlamı ile ilgili en önemli bulgular Adler'in çalışmalarında mevcut görülmektedir. Adler'e göre bireyler amaçları doğrultusunda kendi kaderlerini belirleme gücüne sahiptirler (Adler ve Brett, 1997).

Yaşamın anlamı kavramı daha sonraki dönemlerde yapılan çalışmalarda doğuştan gelen bir motivasyon aracı olarak düşünölmeye başlanmıştır (Frankl, 1963). Bu sebeple Frankl, yaşamında anlam olmayan bireylerin yaşamlarının anlamsız, plansız ve hedefsiz olacağını belirtmiştir. Yaşamı anlamsız olan kişiler hangi yöne doğru hareket etmeleri gerektiğini bilememelerinde dolayı herhangi bir misyonu gerçekleştirmede zorlanırlar (Harlow ve Newcomb, 1990). Frankl ile birlikte yaşamın anlamı kavramı varoluşçu yaklaşımın ilgileneceği bir konu haline gelmiştir. Yaşamın anlamını kavramakta zorlanan bireylerin bu kavramı anlayan bireylere göre daha fazla psikolojik sorun yaşayabilecekleri öngörülmektedir (Battista ve Almond, 1973; Yalom, 2001). Varoluşçular, yaşamın anlamı kavramının tedavi edici bir etkiye sahip olduğuna inanmışlardır (Leontiev, 2005). Günümüzdeki teorisyenler yaşamın anlamını bireyde var olan anlam ve bulunmaya çalışılan anlam şeklinde sınıflandırmaktadırlar (Steger, Frazier, Oishi ve Kaler, 2006). Çağdaş kuramcılar yaşamda anlamın bireyin yaşamını anlamlandırmasına ve bu amaca yönelik hedeflere ilerlemesini sağladığı savını savunmaktadırlar (Steger, 2012).

Bireyler geçmişten günümüze kadar etrafındaki oluşumları anlamak için geçmiş ve şimdiki yaşantıları tekrar değerlendirip onları anlamlandırma çabası içine girmişlerdir (Kegan, 1982). İnsanlar etrafındaki dünyaya anlamak ve yaşama anlam yüklemek için sürekli araştırma yaparlar ve bunun sonucunda karar verme sürecine girmektedirler (Marcia, 1980). Araştırma ve karar verme süreçlerinde bilişsel ve davranışsal eylemler önemli bir yer tutmaktadır (Ryff ve Singer, 1998). Bireyler bu aktiviteleri gerçekleştirdikten sonra yaşamın anlamının arzuladığımız hedeflere ulaşmada önemli bir misyonu gerçekleştirmede bize kılavuzluk edecek bir etkiye sahip olduğunu anlamaktadırlar. Bazı araştırmacılara göre yaşamın anlamını kavramakta güçlük çeken bireyler, ruhsal problemlerin yanı sıra "Ben kimim?" şeklinde bireyin kimliğini sorgulayan sorulara cevap bulmada da sorunlar yaşamaktadırlar (Marcia, 1980). Kimlik bunalımı yaşamayan insanların yaşamda anlam ve yaşamda anlam arayışı olgularını daha iyi anladıkları düşünölmektedir (Steger vd., 2006). Teorisyenler yaşamın anlamının çeşitli şekillerde kavramsallaştırılabilen çok yönlü bir yapıya sahip olduğunu düşünürler. Felsefeciler yaşamın anlamını bulmaya dair varlığın önemine ve yapısına odaklanırlar (Steger vd., 2006). Yaşamın anlamı ile varlığın asıl sebebi birbirini kapsayan kavramlar olarak kabul edilmektedir (Leontiev, 2005).

Yaşamın anlamı ile ilgili literatürde farklı bulgular mevcuttur. Seligman ve Csikszentmihalyi (2000) yaşamın anlamının pozitif psikolojinin temel kavramları içerisinde yer aldığını savunmuşlardır. Buna göre yaşamın anlamı mutluluk (Chamberlain ve Zika, 1988), iyi oluş (Bonebright, Clay ve Ankenmann, 2000) ve umut (Feldman ve Snyder, 2005; Hicks ve King, 2007) ile ilişkilendirilmiştir. Bununla birlikte yaşamın anlamı umutsuzluk (Harlow, Newcomb ve Bentler, 1986), anksiyete (Hicks ve King, 2007), depresyon (Steger, Oishi ve Kesebir, 2011) ve anlamsızlık (Yalom, 2001) ile de ilişkili bulunmuştur. Literatür sonuçlarına göre genel olarak yaşamda var olan anlamın pozitif duygular ile olumlu, negatif duygular ile olumsuz bir ilişki gösterdiği bulunmuştur (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Yaşamın anlamını kavrayan bireylerde yaşam anlamı olumlu bir değişken olarak görülürken, bu anlamı kavramayan bireylerde bu durum patolojik bir değişken olarak görölmektedir. Bu sebeple yaşamında anlamsızlık ya da belirsizlik olan bireylerde psikolojik sağlık sorunlarının sıklıkla göröldüğü belirlenmiştir (Lindeman ve Verkasalo 1996; Zika ve Chamberlain, 1992). Bu bağlamda yaşamın anlamını kavrayamayan bireylerin yaşamlarında anksiyete ve umutsuzluk yaşadıkları ve intihar düşüncesi gibi negatif duygulara (Harlow vd., 1986) sahip oldukları görölmektedir. Sonuç olarak yaşamını anlamlı kılan bireyler pozitif duygulara sahip oldukları için kendilerini yaşamda mutlu ve tatmin olmuş şekilde gördükleri tespit edilmiştir (Hicks ve King, 2007; Steger vd., 2006).

Yapılan araştırmalardan elde edilen bulgulara göre yaşamda anlam bireysel algılara göre değişkenlik göstermiştir (Chamberlain ve Zika, 1988; Hicks ve King, 2007; Yalom, 2001). Yaşamın anlamını arayan bireyler bu anlamın bireylere yeni hedefleri kazandırdığına ve bu tür kazanımların psikolojik olarak sağlıklı

ortamlarda gerçekleştiğini düşünmüşlerdir (Steger, Kashdan, Sullivan, ve Lorentz, 2008). Yaşamın anlamı kavramı birçok konu ile bağlantılı olduğu için araştırmacılar yaşamın anlamı tanımına yönelik ortak bir tanım geliştirememekle birlikte, bu kavramı kuramsal olarak amaçlara ulaşmada varlık, mutluluk, duygular, özgürlük, maneviyat, toplum ve psikoloji gibi konularla birlikte ele almışlardır (Steger, 2012). Bu bağlamda yaşamın anlamını ölçmek için ilk olarak, Crumbaugh ve Maholic (1964) tarafından Yaşamdaki Amaç Testi geliştirilmiştir. Daha sonra sırasıyla Yaşam Değerleri Ölçeği (Battista ve Almond, 1973), Noetic Amaçları Araştırma Testi (Crumbaugh, 1977), Yaşam Tutumu Profili (Reker ve Peacock, 1981), ve Kişisel Anlam Profili (Wong, 1998) ölçekleri geliştirilmiştir. Yaşamın anlamını araştıran araştırmacıların yaygın olarak kullandıkları ölçek, Yaşamın Anlamı Ölçeğidir (Steger ve Kashdan, 2013). Araştırmacılar, önceki ölçeklerin çoğunun genellikle depresyon ve pozitif duygulara odaklanmasının yapı geçerliliği açısından bir eksiklik olarak görmüşler ve kendi ölçeklerini Psikoloji bölümünde öğrenim gören 151 lisans öğrencisi üzerinden geliştirmişlerdir. Yaşamın anlamı bireylerin bütün amaçlarını kapsamakta (Lyubomirsky, 2007) ve yaşamın anlamı ile bireylerin amaçları arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır (Rathi ve Rastogi, 2007; Zuckerman, 1985). Bu sebeple, bu araştırma, amacı ileride her konuda sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmek olan öğretmen adayları üzerinden yürütülmüştür. Öğretmen adaylarının yaşamın anlamını nasıl algıladıklarına yönelik daha çok bilgi edinilmesi, yaşamın anlamının eğitim-öğretim hizmetlerinde ve psikolojide nasıl kullanılması gerektiğini belirleyebilecektir. Sonuç olarak, bu ölçek, bireylerin yaşamlarında mevcut olan anlamı ve bulmaya çalıştıkları anlamı doğru olarak anlayabilmeleri adına psikometrik açıdan doğru değerlendirme imkânı sağlayacaktır.

Yaşamın Anlamı Ölçeği (YAÖ)

Bireylerin genel anlamda yaşamın anlamını anlayıp anlamadıklarını değerlendirmek amacıyla geliştirilen ve özgün formu "The Meaning in Life Questionnaire (MLQ)" olan ölçek 2006 yılında Steger, Frazier, Oishi ve Kaler tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin özgün dili İngilizcedir. MLQ ölçeğinin Türkçe karşılığı "Yaşamın Anlamı Ölçeği (YAÖ)" olarak bilinmektedir. Bu ölçek daha önce ülkemizdeki araştırmacılar tarafından çeşitli yaş grubundaki bireylerin psikometrik özelliklerini değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır (Sezer, 2012; Terzi, Tekinalp ve Leuwerke, 2011). Ölçeğin özgün formunda yaşamı anlamaya yönelik 10 ifade yer almaktadır. Ölçekte yer alan yaşamın anlamı ile ilgili her ifadenin geliştirilme sürecinde "Kesinlikle Yanlış" ile "Kesinlikle Doğru" olmak üzere 7'li likert maddesi şeklinde puanlama yapılmaktadır. Ölçek maddelerinin 9'u pozitif maddelerden (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 10. maddeler), 1'i negatif maddeden (9. madde) oluşmaktadır. Ölçek var olan anlam (1., 4., 5., 6. ve 9. Maddeler) ve bulunmaya çalışılan anlam (2., 3., 7., 8. ve 10. Maddeler) olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Steger ve arkadaşları (2006), YAÖ'nün iç tutarlılık güvenilirlik katsayısını var olan anlam alt ölçeği için ,82, bulunmaya çalışılan anlam alt ölçeği için ,87 olarak bulmuşlardır. Dört hafta sonra uyguladıkları test-tekrar test sonucunda aynı alt ölçekler için güvenilirlik katsayılarını sırasıyla ,70 ve ,73 olarak bulmuşlardır. Sonuç olarak bu çalışmanın amacı YAÖ'yü Türkçeye uyarlamak ve geçerlik ile güvenilirliğini incelemektir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 öğretim yılında Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesine bağlı Zihin Engelliler Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Din Kültürü Öğretmenliği ve Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü alanında öğrenim görmekte olan 322 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki öğrencilerin 193'ü (%60) kız, 119'u (%40) erkektir. Öğrenim gördükleri sınıflara göre ise 42 öğrenci (%13) birinci sınıf, 71 öğrenci (%22) ikinci sınıf, 47 öğrenci (%14,6) üçüncü sınıf ve 162 öğrenci (%50,4) dördüncü sınıf öğrencisidir. Ölçeğin uyum geçerliği için bu gruplardan 79 öğrenciye dört hafta arayla test-tekrar test uygulanmıştır. YAÖ'nün dilsel eşdeğerlik çalışmasına 62 İngilizce öğretmeni katılmıştır.

Veri Toplama Aracı: Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği (PNDÖ)

Benzer ölçek geçerliliği çalışması için PNDÖ kullanılmıştır. Bu sebeple PNDÖ ile YAÖ arasındaki korelasyonlar hesaplanmış ve var olan anlam ile pozitif duygu arasında pozitif bir ilişki, var olan anlam ile negatif duygu arasında ise negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu tür korelasyon sonuçları ölçeğin uyum geçerliliği için önemli bir kanıt teşkil etmektedir (Akın, Akın ve Abacı, 2007). Watson, Clark ve Tellegen (1988) tarafından geliştirilmiştir. PNDÖ'de pozitif duygu ve negatif duygu olmak üzere iki alt ölçek

bulunmaktadır. Her alt ölçek 10 tane maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan her madde için "Hiç" ile "Çok" olmak üzere 5'li likert maddesi şeklinde puanlama yapılmaktadır. PNDÖ'nün Türkçe uyarlaması Gençöz (2000) tarafından yapılmıştır. Uyarlama sonucunda, ölçeğin iç tutarlılığı pozitif duygu için ,83 ve negatif duygu için ise ,86 olarak bulunmuştur. Ölçeğe daha sonra uygulanan test-tekrar testi sonucunda bulunan iç tutarlılık katsayısı pozitif duygu için ,40 ve negatif duygu için ise ,54 olarak gözlemlenmiştir. PNDÖ'nün ölçüt bağıntılı geçerliliği ise Beck Depresyon Ölçeği (Beck, Ward ve Mendelson, 1961) ve Beck Anksiyete Ölçeği (Beck ve Steer, 1990) ile yapılmıştır. Çalışma sonucunda, PNDÖ'nün alt ölçeği olan Pozitif Duygu ile bu ölçekler arasında sırası ile -,48 ve -,22 korelasyon katsayıları bulunmuştur. PNDÖ'nün alt ölçeği olan Negatif Duygu ile bu ölçekler arasında sırası ile ,51 ve ,47 korelasyon katsayıları hesaplanmıştır.

İşlem

Ölçek uyarlama kültürlerarası bağlamsal farklılıklardan dolayı titizlikle yürütülmesi gereken ve bir dizi aşamaları içeren süreçlerden oluşmaktadır (Akın vd., 2007). Bu gibi durumlar özellikle ölçeğin farklı bir dile çevrilmesi sürecinde daha da önemli bir hâl almaktadır. Bu sebeple, YAÖ Türkçeye uyarlanmadan önce, ölçeğin izin durumu araştırılmıştır. Yapılan araştırma neticesinde, ilgili internet sitesindeki açıklamaya göre ölçek için herhangi bir izin alınmadan ölçeğin kullanılabilmesi durumu tespit edilmiştir. Daha sonra, Türkçe ve İngilizce formları arasındaki tutarlılığın incelenmesi amacıyla İngilizce eğitim görmüş 2 öğretim üyesinden oluşan bir komisyon oluşturulmuştur. Öncelikle ölçek İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde görev yapan 2 öğretim üyesi tarafından Türkçeye çevrilmiş ve daha sonra aynı üyeler bu Türkçe formlar tekrar İngilizceye çevrilerek iki form arasındaki tutarlılık incelenmiştir. Yine aynı öğretim üyeleri elde ettikleri Türkçe formlar üzerinde tartışarak anlam ve gramer açısından gerekli düzeltmeleri yapmış ve denemelik Türkçe formu oluşturmuşlardır. Bir sonraki aşamada denemelik Türkçe formu 8 yüksek lisans öğrencisine uygulanmış ve net olmayan ifadeleri belirlemeleri istenmiştir. Bu uygulama sonucunda öğrencilerin yarısından fazlasının anlaşılır olmadığını düşündüğü bir madde farklı biçimde ifadelendirilerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Son aşamada bu form, psikolojik danışma ve rehberlik ile eğitim yönetimi alanındaki 2 öğretim üyesinin görüşleri alınarak bazı düzenlemeler yapılmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına başlamadan önce YAÖ'nün Türkçe formu ile orijinal form arasındaki tutarlılığı belirlemek için dilsel eşdeğerlik çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada her iki form iyi düzeyde İngilizce bilen 62 İngilizce öğretmenine uygulanmış ve Türkçe ile İngilizce formların eşdeğer olduğu görüldükten sonra bu çalışmaya yönelik geçerlik ve güvenilirlik analizlerine başlanmıştır.

Ölçeğin geçerliliğini analiz edebilmek maksadıyla YAÖ'nün yapı ve uyum geçerliği incelenmiştir. Yapı geçerliliği kapsamında açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Uyum geçerliği kapsamında ise YAÖ ile Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği (PNDÖ) arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için iç tutarlık ve test-tekrar testleri uygulanmıştır. YAÖ'deki madde analizi ise düzeltilmiş madde-toplam korelasyonuyla incelenmiştir. Ölçek için uygulanan geçerlik ve güvenilirlik testleri için SPSS 20.0 ve AMOS 21.0 programları kullanılmıştır.

BULGULAR

Dilsel Eşdeğerlik

Ölçekteki her maddeye yönelik dilsel eşdeğerlik katsayıları Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1
YAÖ Maddelere Göre Dilsel Eşdeğerlik Bulguları

Madde No	r	Madde No	r
1	,89	6	,90
2	,91	7	,81
3	,83	8	,77
4	,79	9	,80
5	,90	10	,74

YAÖ'nün Türkçe ve İngilizce formunda bulunan maddeler arasındaki korelasyon katsayıları dilsel eşdeğerlik için analiz edildiğinde, oluşan korelasyon katsayılarının ,74 ile ,91 arasında değiştiği bulunmuştur. Dilsel eşdeğerlik katsayıları YAÖ'nün alt öğeleri için incelendiğinde, var olan anlam için ,83, bulunmaya çalışılan anlam için ise ,78 olduğu görülmüştür.

Madde Analizi ve Güvenirlik

YAÖ'deki düzeltilmiş madde-test korelasyon katsayıları Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2
YAÖ Düzeltilmiş Madde-Test Korelasyonları

Madde No	<i>r_{jx}</i>	Madde No	<i>r_{jx}</i>
1	,44	6	,45
2	,52	7	,48
3	,49	8	,44
4	,75	9	,58
5	,78	10	,53

YAÖ'nün maddelerinin düzeltilmiş madde-test korelasyonlarının ,44 ile ,78 arasında sıralandığı görülmüştür. YAÖ'nün iç tutarlılık güvenirlik katsayıları var olan anlam alt ölçeği için ,81, bulunmaya çalışılan anlam alt ölçeği için ,85 bulunmuştur. Bir ay arayla ölçek 79 öğrenciye tekrar uygulanarak elde edilen test-tekrar test güvenirlik katsayısı ise sırasıyla ,72 ve ,76 olarak elde edilmiştir.

Açımlayıcı Faktör Analizi

Ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerine, ortalamalarına ve standart sapmalarına ilişkin sonuçlar Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3
YAÖ Maddelerine Ait Faktör Yükleri, Ortalamalar ve Standart Sapmalar

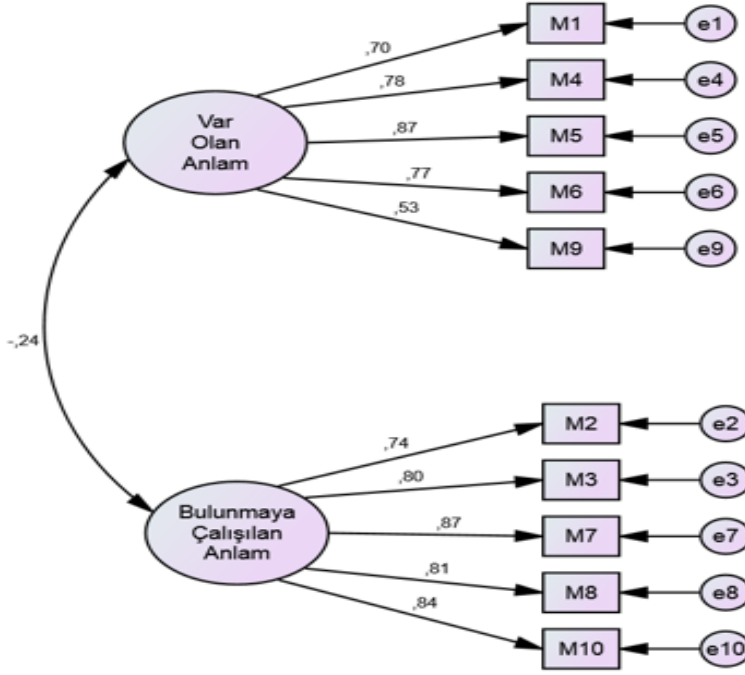
Maddeler	Faktör Yükleri		X	Ss
	1	2		
7	,88	-	4,15	1,93
8	,85	-	4,29	1,93
10	,84	-	4,13	2,09
3	,84	-	3,99	2,00
2	,80	-	4,92	1,99
5	-	,86	5,64	1,53
4	-	,84	5,52	1,64
6	-	,78	5,08	1,72
1	-	,78	5,59	1,53
9	-	,65	5,96	1,50

YAÖ'nün yapı geçerliliği için sırasıyla açımlayıcı faktör analizi (AFA) ile doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. AFA analizleri için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Measure of Sampling Adequacy (örneklem uygunluğu) ile Bartlett's Test of Sphericity uygulamalarının sonuçları incelenmiştir. Yapılan araştırmalara göre çalışmalarda kullanılan verilerin faktör analizine uygun olabilmesi için KMO değerinin ,60'dan yüksek olması ve Barlett testinin anlamlı çıkması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2004). Bu çalışmadaki KMO örneklem uygunluk katsayısı ,85, Barlett Sphericity testi χ^2 değeri ise 1774,035 ($p < ,001$, $sd = 45$) olarak bulunmuştur.

Ölçeğin özgün formunun geçerlilik çalışması kapsamında yapı geçerliğine bakıldığında 10 maddelik ölçekte 2 boyutlu bir yapının ortaya çıktığını birinci alt yapıda oluşan varyans %41,6 iken, ikinci alt yapıda oluşan varyans %26,6 olarak tespit edilmiştir. Ölçekteki alt yapıların toplam varyansın %68,2'sini karşıladığı görülmüştür. Buna göre, ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında açıklanan varyans oranı için %30 ve üzeri ölçüt olarak alındığı düşünüldüğünde, ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı görülmektedir (Akin vd., 2007). Bu sonuçlar AFA'da temel bileşenler tekniği ile oblik döndürme faktör çözümlemesi ile bulunmuştur. Buna göre 10 maddelik ölçeğin faktör yükleri ,65 ile ,88 arasında değişmektedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

AFA işlemlerinden sonra YAÖ'nün yapı geçerliliği için ayrıca DFA'nın uygulanması gerekmektedir. DFA YAÖ'nün orijinal formunda bulunan faktörlerin doğrulanması amacıyla uygulanmıştır. DFA'ya yönelik faktör yükleri Şekil 1'de görülmektedir. DFA sonucunda modelin uyum indeksleri incelenmiştir. Buna göre uyum indekslerinin sırasıyla $\chi^2/sd < 5,00$; $,00 \leq RMSEA \leq ,10$; $,80 \leq NFI \leq ,95$; $,90 \leq CFI \leq ,97$; $,80 \leq GFI \leq ,95$; $,80 \leq AGFI \leq ,90$ ve $,80 \leq RFI \leq ,95$ aralıklarında olması modelin iyi uyum verdiğini göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010; Tabachnick ve Fidell, 2007). Yapılan analizler sonucunda oluşan iki boyutlu modelin uyum indeksi değerleri: $x^2 = 113.498$, $sd = 34$ ($\chi^2/sd < 3,50$), RMSEA (yaklaşık hataların ortalama kare kökü) = ,068, NFI (normal uyum indeksi) = ,93, CFI (karşılaştırmalı uyum indeksi) = ,95, GFI (uyum iyiliği indeksi) = ,93, AGFI (uyarlanmış uyum iyiliği indeksi) = ,89, RFI (görel uyum indeksi) = ,92 olarak bulunmuştur. Bu bulgular, modelin iyi bir uyum gösterdiğini açıklamaktadır (Hu ve Bentler, 1999).

Şekil 1. YAÖ'ye ilişkin path diagramı ve faktör yükleri

Uyum Geçerliliği

YAÖ'nün uyum geçerliliği için YAÖ ile PNDÖ arasındaki ilişkiler incelenmiştir. İnceleme sonucunda oluşan korelasyon katsayılarını gösteren bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.
YAÖ ile PNDÖ arasındaki ilişkilere yönelik korelasyon tablosu

Değişkenler	1	2	3	4
1. Varolan anlam	-			
2. Bulunmaya çalışılan anlam	-,21**	-		
3. Pozitif duygu	,02**	,01	-	
4. Negatif duygu	-,05**	,03**	-,24**	-
Ortalama	5,56	4,30	3,57	2,49
Standart Sapma	1,26	1,69	,58	,60

** $p < ,01$

İki ölçeğin alt öğeleri arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde varolan anlam ile pozitif duygu arasında pozitif ($r = ,02$; $p < ,01$) bir ilişki bulunmuştur, YAÖ'nün alt öğelerinden varolan anlam ile PNDÖ'nün alt öğelerinden negatif duygu arasında negatif ($r = -,05$; $p < ,01$) bir ilişki olduğu saptanmıştır, Bu sonuçların

yanı sıra negatif duygu ile bulunmaya çalışılan anlam arasında da pozitif ($r = ,03$; $p < ,01$) bir ilişki bulunmuştur.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Yaşamın anlamı bireysel algılara göre değişkenlik gösterdiği gibi amaçlara ulaşma noktasında önemli bir araç olarak kabul edilebilir (Hicks ve King, 2007; Lyubomirsky, 2007; Yalom, 2001; Rathi ve Rastogi, 2007; Zuckerman, 1985), Yaşamın anlamını doğru olarak algılayabilen bireyler yaşamı pozitif bir değişken olarak görmektedirler (Zika ve Chamberlain, 1992), Pozitif psikolojide önemli kavramlardan biri olan yaşamın anlamı kavramı öğrenciler ve öğretmenler için de büyük bir önem taşımaktadır, Yaşamında anlamsızlık mevcut olan öğretmen adayları amaçlarını gerçekleştirmede zorlanacakları gibi eğittikleri öğrencilere katkı sağlama hususunda problem yaşayabilirler (Lindeman ve Verkasalo 1996), Bunun aksine yaşamı anlamlı bulan öğretmen adayları öğrenim gördükleri süre içerisinde olumlu duygulara sahip olmanın yanı sıra kendilerini hem de başkalarını mutlu ve tatmin etmede zorluk yaşamazlar (Hicks ve King, 2007), Ülkemizde, öğretmen adaylarının yaşamlarında mevcut olan anlamı ve bulmaya çalıştıkları anlamın düzeylerini belirlemeye yönelik alan yazında mevcut olan ölçekler sınırlı sayıdadır, Bu sebeple, orijinal YAÖ'nün uyarlanarak ülkemizdeki öğretmen adaylarına uygulanması bu alandaki eksikliği giderebilecektir,

Bu çalışmanın sonucunda 10 maddeli "Yaşamın Anlamı Ölçeği" orijinal İngilizce formundan Türkçeye uyarlanmıştır, Bu amaçla seçkisiz örnekleme yoluyla üniversite öğrenim gören öğretmen adaylarına ölçek dağıtılarak gönüllü olanların katılımıyla veriler toplanmıştır, Ölçeğin orijinal formunun güvenilirliği için Steger ve arkadaşları (2006), Cronbach alfa iç tutarlık katsayısını var olan anlam alt ölçeği için ,82, bulunmaya çalışılan anlam alt ölçeği için ,87 olarak bulmuşlardır, Ölçek Türkçeye uyarlandıktan sonra Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı var olan anlam alt ölçeği için ,81, bulunmaya çalışılan anlam alt ölçeği için ,85 bulunmuştur, YAÖ'nün güvenilirliğini tespit etmek amacıyla yapılan analizler sonucunda elde edilen güvenilirlik katsayılarının yüksek olması, ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir, Araştırmacılar, çalışmalarda kullanılacak ölçeklerin güvenilirlik düzeylerini ,70 olarak öngörmektedirler, Bu öngörü, bu çalışmadaki YAÖ'nin güvenilir düzeyde olduğunu göstermektedir, YAÖ'ye açımlayıcı faktör analizi uygulanmış ve örneklem büyüklüğünün uygunluğu KMO ve Barlett istatistiği ile onaylanmıştır, Yapılan analizler sonucunda KMO örneklem uygunluk katsayısı ,85, Barlett Sphericity testi χ^2 değeri ise 1774,035 ($p < ,001$; $sd = 45$) olarak anlamlı bulunmuştur, Açımlayıcı faktör analizi sonucunda, ölçek ile ilgili iki alt faktöre ulaşılmıştır, Bu iki alt faktör; "Var Olan Anlam" ve "Bulunmaya Çalışılan Anlam" başlıklarından oluşmaktadır, Ölçeğe ilişkin toplam açıklanan varyans %68,2 olarak elde edilmiştir, Bir sonraki aşamada açımlayıcı faktör analizi ile elde edilen modelin uygunluğunu test etmek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır, Doğrulayıcı faktör analizinde elde edilen uyum indeksleri değerleri sırasıyla $\chi^2/sd < 5,00$; $,00 \leq RMSEA \leq ,10$; $,80 \leq NFI \leq ,95$; $,90 \leq CFI \leq ,97$; $,80 \leq GFI \leq ,95$; $,80 \leq AGFI \leq ,90$ ve $,80 \leq RFI \leq ,95$ belirtilen aralıklarda bulunduğu için faktör yapısının uygun olduğu ve modelin iyi uyum verdiği sonucuna ulaşılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2007), Son olarak, benzer ölçek geçerliliği çalışması için Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği (PNDÖ) ile YAÖ arasındaki uyum incelenmiştir, PNDÖ, "Pozitif Duygu" ve "Negatif Duygu" olmak üzere iki alt ölçekten oluşmuştur, Yapılan analizler sonucunda, var olan anlam ile pozitif duygu arasında pozitif ($r = ,02$; $p < ,01$) bir ilişki; var olan anlam ile negatif duygu arasında ise negatif ($r = -,05$; $p < ,01$) bir ilişki olduğu saptanmıştır,

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen sonuçlar, YAÖ'nün kullanıma hazır olduğunu göstermiştir, Elde edilen bulgular ölçeğin güvenilir ve geçerli olduğunu gösterse de, bu çalışmanın sadece üniversite öğrencileri üzerinden yürütülmüş olması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının farklı seviye ve durumdaki gruplara da uygulanması gereğini doğurmaktadır, Ölçeğin bu şekilde farklı gruplara uygulanması, YAÖ'nün ölçme gücüne katkı sağlayacaktır, Bu tür uygulamaların yanı sıra, ölçeğin uyum geçerliğini belirlemek amacıyla YAÖ ile yaşamı anlama ile ilişkisi olabilecek farklı ölçekler arasındaki ilişkiler analiz edilebilir, Bu nedenle özellikle öğretmen adaylarının yaşamı anlamını algılama düzeylerinin, yaşam memnuniyeti, tükenmişlik, yaşam boyu öğrenme eğilimleri, akademik başarıda iyimserlik etkisi, öz-güven ve yaşamın amacı gibi farklı değişkenler ile birlikte incelenmesi bu kavramın dinamiklerinin belirlenmesi için yol gösterici olabilir, Buna ilaveten bu uygulama öğretmen adaylarının yaşamın anlamını nasıl algıladıkları hakkında daha çok bilgi edinmeyi sağlayabilir, Bu araçlar sayesinde yaşamın anlamının eğitim-öğretim hizmetlerinde ve psikolojide nasıl kullanılacağı belirlenebilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Adler, A. & Brett, C. (1997). *Understanding life*. Oneworld Publications Limited.
- Akın, Ü. Akın, A., ve Abacı, R. (2007). Öz-duyarlık ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33).
- Battista, J. & Almond, R. (1973). The development of meaning in life. *Psychiatry*, 36, 409–427.
- Beck, A. T., & Steer, R. A. (1990). *Manual for the Beck anxiety inventory*. San Antonio, TX: Psychological Corporation.
- Beck, A. T. Ward, C., & Mendelson, M. (1961). Beck depression inventory (BDI). *Arch Gen Psychiatry*, 4(6), 561-571.
- Bonebright, C. A., Clay, D. L., & Ankenmann, R. D. (2000). The relationship of workaholism with work-life conflict, life satisfaction, and purpose in life. *Journal of Counseling Psychology*, 47(4), 469–477.
- Büyükköztürk, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Crumbaugh, J. C. (1977). The Seeking of Noetic Goals Test (SONG): A complementary scale to the Purpose in Life Test (PIL). *Journal of Clinical Psychology*, 33, 900–907.
- Crumbaugh, J. C., & Maholick, L. T. (1964). An experimental study in existentialism: The psychometric approach to Frankl's concept of noogenic neurosis. *Journal of clinical psychology*, 20(2), 200-207.
- Chamberlain, K., & Zika, S. (1988). Measuring meaning in life: An examination of three scales. *Personality and Individual Differences*, 9(3), 589–596.
- Çokluk, Ö. Şekercioğlu, G. ve Büyükköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem A Akademi.
- Feldman, D. B., & Snyder, C. R. (2005). Hope and the meaningful life: Theoretical and empirical associations between goal-directed thinking and life meaning. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(3), 401-421.
- Frankl, V. E. (1963). *Man's search for meaning: An introduction to logotherapy*. New York: Washington Square Press.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(46), 19-26.
- Harlow, L. L., & Newcomb, M. D. (1990). Towards a General Hierarchical Model of Meaning and Satisfaction in Life. *Multivariate Behavioral Research*, 25(3), 387–405.
- Harlow, L. L., Newcomb, M. D., & Bentler, P. M. (1986). Depression, self-derogation, substance use, and suicide ideation: Lack of purpose in life as a mediational factor. *Journal of clinical psychology*, 42(1), 5-21.
- Hicks, J. A., & King, L. A. (2007). Meaning in life and seeing the big picture: Positive affect and global focus cognition and emotion. *Xp Psychology Press*, 21(7), 1577-1584.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structural analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.
- Leontiev, D. A. (2005). Three facets of meaning. *Journal of Russian And East European Psychology*, 43(6), 45-72.
- Lindeman, M., & Verkasalo, M. (1996). Meaning in life for Finnish students. *The Journal of social psychology*, 136(5), 647-649.
- Lyubomirsky, S. (2007). *The how of happiness: A scientific approach to getting the life you want*. The Penguin Press, NY.
- Kegan, R. (1982). *The Evolving Self: Problem and Process in Human Development*. Cambridge: Harvard University.
- Marcia, J. E. (1980). Identity in Adolescence. In J. Adelson (Ed.), *Handbook of Adolescent Psychology*, 9, 159–187, New Jersey: Wiley.
- Rathi, N., & Rastogi, R. (2007). Meaning in life and psychological well-being in preadolescents and adolescents. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*, 33(1), 31-38.
- Reker, G. T., & Peacock, E. J. (1981). The Life Attitude Profile (LAP): A multidimensional instrument for assessing attitudes toward life. *Canadian Journal of Behavioral Science*, 13, 264–273.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: a review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52, 141–166.
- Ryff, C. D., & Singer, B. (1998). The contours of positive human health. *Psychological inquiry*, 9(1), 1-28.
- Seligman, M. E. P., ve Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An Introduction. *American Psychologist*, 55, 5–14.

- Sezer, S. (2012). A view to the subject of the meaning of life in terms of theoretical and psychometric studies. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 45(1), 209-227.
- Steger, M. F. (2012). Making Meaning in Life. *Psychological Inquiry*, 23(4), 381-385.
- Steger, M. F., Frazier, P., Oishi, S., & Kaler, M. (2006). The meaning in life questionnaire: Assessing the presence of and search for meaning in life. *Journal of counseling psychology*, 53(1), 80-93.
- Steger, M. F., & Kashdan, T. B. (2013). The unbearable lightness of meaning: Well-being and unstable meaning in life. *The Journal of Positive Psychology*, 8(2), 103-115.
- Steger, M. F., Kashdan, T. B., Sullivan, B. A., & Lorentz, D. (2008). Understanding the search for meaning in life: personality, cognitive style, and the dynamic between seeking and experiencing meaning. *Journal of Personality*, 76(2), 199-228.
- Steger, M. F., Oishi, S., & Kesebir, S. (2011). Is a life without meaning satisfying? The moderating role of the search for meaning in satisfaction with life judgments. *The Journal of Positive Psychology*, 6(3), 173-180.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. Pearson Education Inc, Boston, MA.
- Terzi, Ş., Tekinalp, B., & Leuwerke, W. (2011). *Yaşamdaki Anlam Ölçeği'nin çeşitli yaş gruplarına göre psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi*. XI, Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Ege Üniversitesi, İzmir, 3-5.
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: the PANAS scales. *Journal of personality and social psychology*, 54(6), 1063.
- Wong, P. T. (1998). *Implicit theories of meaningful life and the development of the personal meaning profile*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Yalom, I. D. (2001). *Varoluşçu Psikoterapi, Kabalcı Yayınevi (3rd ed.)*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Zika, S., & Chamberlain, K. (1992). On the relation between meaning in life and psychological well-being. *British Journal of Psychology*, 83, 133-145.
- Zuckerman, D. M. (1985). Confidence and aspirations: Self-esteem and self-concepts as predictors of students' life goals. *Journal of Personality*, 53(4), 543-560.

İletişim/Correspondence

Yrd. Doç. Dr. Seyithan DEMİRDAĞ
seyithandemirdag@gmail.com

Yrd. Doç. Dr. Sezai KALAFAT
sezaikalafat@gmail.com